

مردم اغلب بازار معاملات آتی و به خصوص بازار کالا را مانند صحنه سینمایی کاملاً آشفته و درهم تصور می‌کنند. جایی که افراد فراوانی با داد و فریاد و خشم، به دنبال اجرایی شدن اردرهای معاملاتی‌شان هستند و هیچ صبری ندارند. خب، این تصور خیلی هم دور از واقعیت نیست چرا که در برهه‌ای طولانی از تاریخ، منوال داستان در حقیقت چنین بوده است. اما سالهاست با ظهور و قبضه جهان توسط فناوری‌های نوین، دیگر خبری از این شلوغی نیست و افراد می‌توانند با آرامش خاطر و اطمینان بالاتر، تنوع بیشتری از کالاها را در بازار کالا جهانی مورد مبادله قرار دهند. در این مقاله با ما همراه باشید تا به بررسی بازار کالا و اثر آن به عنوان یک محافظ (Hedge) بر پورتفوی شما بپردازیم.

تاریخچه مبادلات کالا

تجارت کالاهاى مختلف هزاران سال است که در جریان بوده است و انسان ها با استفاده از این روش، انواع نیازهای خود را تامین کرده‌اند. اما از قدیمی‌ترین بورس‌های رسمی کالا در جهان می‌توانیم به بورس آمستردام هلند در قرن شانزدهم میلادی بورس کالای اوساکا ژاپن در قرن هفدهم میلادی اشاره کنیم. با رشد و گسترش هر چه بیشتر فعالیت‌های اقتصادی در آمریکا، در نهایت می‌توانیم به پیدایش و رشد بازار بورس کالا شیکاگو برسیم.

کالا - بازار کالا چیست؟

در زمانی که بازار سهام و شرایط اقتصاد همه شرایط را برخلاف میل و علاقه سرمایه‌گذاران و فعالان بازار می‌کنند، کالاها می‌توانند به عنوان یک پناهگاه ایفای نقش کنند. یکی از مهم‌ترین نکات در مورد کالاها، قدرت آن‌ها در برابر تورم و رشد قیمت آن‌ها همراه با تورم است که می‌تواند به مشابه یک محافظ ارزشمند برای پورتفوی شما باشند.

«کالا» به چه چیزهایی اطلاق می‌شود؟

کالاها به محصولاتی گفته می‌شوند که از نظر و کاربرد یکنواختی دارند، هرچند که منبع آن‌ها با یکدیگر متفاوت است. عمده افرادی که به یک سوپرمارکت برای خرید بسته‌ای آرد گندم یا یک کیسه ذرت مراجعه می‌کنند، به برند یا محل کشت آن‌ها توجه چندانی نمی‌کنند. این کالاها قابل تعویض هستند و با گستره‌ای فراوان در اختیار مصرف کنندگان قرار می‌گیرند. اما لفظ کالا در بازارهای جهانی و بازار کالا، عمدتاً در خصوص دسته‌ای از کالاها، اساسی و خاص‌تر که در سرتاسر جهان تقاضا دارند، به کار گرفته می‌شود. پس تا اینجا متوجه شدیم که منظور سرمایه‌گذاران از «کالا» در بازار کالا جهانی، عمدتاً کالاها و مواد اولیه مورد استفاده برای تولید محصولی نهایی است.

کالاها به چند دسته تقسیم بندی می‌شوند؟

سرمایه‌گذاران و فعالان بازار، عمدتاً کالاها را به دو دسته کالاها سخت (hard commodities) و کالاها نرم (soft commodities) تقسیم بندی می‌کنند. کالاها سخت به کالاهایی گفته می‌شود که استخراج و بدست آوردن آن‌ها نیازمند معدن‌کاری است. از این دسته کالاها می‌توان به فلزاتی مانند طلا، مس، آلومینیوم یا حامل‌های انرژی مانند نفت خام و گاز طبیعی اشاره کرد. از سویی دیگر، کالاها نرم عمدتاً به محصولاتی اطلاق می‌شوند که کشت یا پرورش داده می‌شوند که از آن‌ها می‌توان به محصولات کشاورزی مانند ذرت، گندم، سویا و ... اشاره کرد.

عمده دارایی‌هایی که در بازارها مورد معامله و مبادله قرار می‌گیرند، یک شاخص جهت بررسی عملکرد کلی‌شان دارند. شما می‌توانید با سنجش عملکرد پورتفوی خود در برابر یک یا چند دسته از این شاخص‌ها، به عملکرد واقعی پورتفوی خود پی ببرید.

شاخص بازده کل S&P GSCI به عنوان یک شاخص کالایی گسترده و معیاری مناسب در نظر گرفته می‌شود. این شاخص شامل تمامی قراردادهای آتی بازار کالا، از جمله کالاهایی مانند نفت، گندم، ذرت، آلومینیوم، گاو زنده و طلا است.

شاخص S&P GSCI یک شاخص وزنی (بر اساس تولید) است که بر اهمیت هرکالا در اقتصاد جهانی – و کالاهایی که در حجم و مقادیر بالا تولید می‌شوند – تاکید اساسی دارد. به همین سبب، استفاده از این شاخص می‌تواند یک معیار مناسب برای ارزیابی ارزش آن‌ها در بازار باشد. عمدتاً در قیاس با سایر شاخص‌های مورد استفاده در خصوص کالاها، این شاخص بیشتر مورد استفاده قرار می‌گیرد.

کالاها چگونه ارزش افزوده ایجاد می‌کنند؟

کالاها به طور سنتی، همبستگی (correlation) کم تا منفی با سایر طبقات سنتی دارایی مانند سهام و اوراق بهادار دارند. ضریب همبستگی بین این دو عددی مابین -1 تا +1 است. شایان ذکر است که اگر رابطه خطی کاملی بین دو گروه وجود داشته باشد، ضریب همبستگی آن‌ها 1 خواهد بود. همبستگی مثبت بدین معناست که وقتی یک متغیر به بالا یا پایین حرکت می‌کند، متغیر دیگر نیز همان کار را انجام می‌دهد. هرچند که مقدار انجام آن بسته به ضریب همبستگی متفاوت خواهد بود.

برای مثال اگر بین یک کالا و یک سهم، ضریب همبستگی -1 وجود داشته باشد، در صورت 1 واحد حرکت مثبت سهم، کالا یک واحد حرکت منفی خواهد داشت. اما اگر این ضریب همبستگی (برای مثال) -0.5 باشد، در صورت حرکت یک واحد و مثبت سهم، کالای مفروض حرکتی نیم واحدی و در جهت عکس (یا همان منفی) خواهد داشت.

شایان ذکر است که ضریب همبستگی 0 نیز در بازار وجود دارد. ضریب همبستگی صفر بدان معناست که هیچ رابطه خطی و قابل تشخیصی بین متغیرها وجود ندارد.

کالاها می‌توانند بازدهی‌های بالایی ارائه دهند، اما با این وجود هنوز هم یکی از پرنوسان‌ترین طبقات دارایی هستند. ریسک (انحراف معیار - standard deviation) آن‌ها نسبت به اکثر سرمایه‌گذاری‌های دیگر بالاتر است. شما می‌توانید با افزودن طبقه کالاها به پورتفوی از دارایی‌های کم نوسان‌تر، به دلیل همبستگی منفی، ریسک کلی سبد کاهش می‌یابد.

کالاهای مختلف تا چه حد نوسان دارند؟

تغییرات در مقادیر عرضه و تقاضا، دلیل اصلی نوسان قیمت کالا و تقریباً هر دارایی‌ای در سرتاسر جهان است. هنگامی که (برای مثال در خصوص محصولات کشاورزی) برداشت محصول خاصی زیاد باشد، عرضه آن در بازار افزایش پیدا کرده و طبعاً قیمت آن‌ها با کاهش مواجه می‌شود.

همچنین زمانی که به فصل سرما می‌رسیم، تقاضا برای مصرف گاز طبیعی و سایر حامل‌های انرژی جهت مصارف گرمایشی افزایش می‌یابد، موضوعی که بر افزایش قیمت این حامل‌ها اثرگذار است. اما توجه داشته باشید که همیشه شرایط به این سادگی نخواهد بود. یک گرمای غیرمنتظره در زمستان می‌تواند تقاضا برای این حامل‌ها را کاهش داده و قیمت آن‌ها را با افت مواجه سازد.

چه روش‌هایی برای سرمایه‌گذاری در حوزه کالا وجود دارد؟

راه‌های زیادی برای سرمایه‌گذاری در حوزه کالا وجود دارد. در ادامه، به چند روش مرسوم اشاره خواهیم کرد:

سرمایه‌گذاری مستقیم در کالا

سرمایه‌گذاری مستقیم در یک کالا به معنای خرید و نگهداری از آن کالا، به امید افزایش قیمت آن‌ها در آینده و کسب سود است. اما از بزرگترین دردسرهای این روش می‌توان به هزینه‌های کلان نگهداری و محافظ از این کالاها اشاره کرد. شما می‌توانید یک تن گندم خریداری کنید، اما باید شرایط ایده‌آل برای نگهداری از آن را نیز فراهم کنید که برای یک سرمایه‌گذار خرد یا کسی که قصد فعالیت در چنین وسعتی را ندارد، گزینه مناسبی به شمار نمی‌رود.

استفاده از قراردادهای آتی

قراردادهای آتی و برخی از صندوق‌های قابل معامله در بازار بورس (ETF ها) امکان استفاده از چنین امکانی را برای شما فراهم می‌کند. قراردادهای آتی کالا، سرمایه‌گذار را ملزم می‌کند تا مقدار مشخصی از یک کالا تعیین شده را در زمانی معین در آینده، با قیمتی از پیش تعیین شده خریداری کرده یا به فروش برساند. بسیاری از شرکت‌ها و فعالان در بازار سرمایه برای پوشش ریسک فعالیت‌های خود از این روش استفاده می‌کنند.

استفاده از سهام مرتبط با کالا

یک راه دیگر، خرید سهام شرکت‌هایی است که از کالا مدنظر شما در پروسه تولید و فعالیت خود استفاده می‌کنند. برای مثال، شرکت‌های فعال در حوزه نفت خام و انرژی و استخراج آن‌ها (و همچنین پتروشیمی‌ها) می‌توانند گزینه مناسبی برای افرادی باشند که به نفت خام علاقمند هستند. توجه داشته باشید که این روش، پیچیدگی‌های خاص خودش را دارد چرا که باید علاوه بر شرایط موجود و اخبار در خصوص نفت خام، باید به بررسی شرایط شرکت نیز بپردازید.

سخن آخر

در دوران تورمی، بسیاری از سرمایه‌گذاران برای حفظ قدرت خرید سرمایه خود روی به خرید طبقات مختلف دارایی مانند اوراق بهادار، کالا و ... می‌آورند. سرمایه‌گذاران با افزودن طبقات مختلف دارایی به سبد سهام خود، به دنبال ایجاد لایه‌های محافظتی در برابر کاهش ارزش سرمایه خود و همزمان، افزایش امکان رشد آن‌ها هستند. مهم‌ترین موردی که باید در نظر داشته باشید، انتخاب طبقات مناسب دارایی است. موفق باشید.